

«Aceleași pretenții»—scrie N. Iorga—pe care le găsim în Cehia, dar și aceeași organizare în «obște», cu «căpitanii» și «stegarii săi»¹. Așadar, N. Iorga reia ideea influenței mișcării revoluționare husite asupra stărilor de lucruri din Transilvania, susținută de Barit, idee pe care o vom întâlni de acum înainte aproape în toate cercetările istorice privitoare la aceste evenimente.

Vorbind de această influență, N. Iorga scrie: «cuvîntul cel nou ajunsese în părțile de sus ale Ungariei și el răbzătu pînă în Maramureș, pînă în părțile vecine ale Ardealului, pînă în regiunile apusene ale Moldovei». Așadar, pentru întia oară istoriografia romînească se ocupa pe larg de legătura dintre răscoala de la Bobilna și ideile revoluționare husite. N. Iorga menționează chiar și faptul că husiții s-au refugiat în Moldova, la Alexandru cel Bun (1400—1432), «care a știut să se folosească în politica lui de husiți», ceea ce constituie un element cu totul nou². Mai departe, N. Iorga îl caracterizează pe Sigismund ca pe «un principe malițios și ușuratec». El a «împins la moarte pe Hus mai mult decît păcătosul papă Ioan al XXIII-lea»³. E adevărat că atenția lui N. Iorga s-a oprit asupra unui număr mai mare de probleme legate de istoria husitismului, însă nici el n-a izbutit să surprindă adevăratul caracter al mișcării.

Istoricii romîni vorbesc despre suferințele și nedreptățile zilnice ale țăranilor, însă nu disting faptul că ideologia religioasă a maselor populare a fost numai o înveșmîntare a revendicărilor sociale. Reluînd teoria lui N. Iorga, privitoare la pătrunderea husitismului printre romîni, Ștefan Mețes scrie că romîni au aderat la propaganda husită, ale cărei «idei conveneau mult bieților iobagi romîni, care iau parte la răscoala din 1437»⁴, reducînd astfel la o simplă schemă profunde nemulțumiri sociale ale țăranilor ardeleni. Nici Ioan Lupăș nu împinge cercetările mai departe. Pentru el mișcarea țărănească de la Bobilna a fost «o revoluție». Nemaiputînd suporta «dijmele și greutățile», care sporeau neconținut, țăranii romîni și unguri s-au răscolat, «cerînd desființarea iobăgiei»⁵. Lupăș nu face nici o aluzie la mișcarea husită, însă în *Istoria Romînilor*, publicată mai tîrziu, precizează că husiții, refugiați în Moldova în timpul lui Alexandru cel Bun, constituie un element precumpănitor în orientarea politică a voievodului moldovean⁶.

Așadar, istoriografia romînă din acest timp sublinia prea puțin aspectele sociale ale mișcării revoluționare husite și schematiza în felul acesta ideile și evenimentele uneia din cele mai mari mișcări sociale din evul mediu. Astfel, Nicolae Drăganu, recenzînd cunoscuta lucrare a lui Thót Szabó Pál⁷, interpretează și el idealist evenimentele legate de mișcarea husită. Drăganu vorbește de o «revoluție religioasă», care n-a avut loc numai în Cehia, ci s-a întins «pînă în depărtata Elveție și în regatul Țărilor de Jos»⁸. El afirmă că husitismul era alcătuit din trei elemente principale: «renașterea religios-morală, reforma socială și năzuința cehilor de a se elibera de sub

¹ *Ibidem*, p. 49.

² *Ibidem*, p. 47—48. Vezi și *Istoria bisericii romînești*, Buc., I, 1908, p. 75.

³ *Ibidem*, p. 44.

⁴ Șt. Mețes, *Istoria bisericii și a vieții religioase a romînilor din Ardeal și Ungaria*, I, Arad, 1918, p. 109—113.

⁵ Ioan Lupăș, *Istoria bisericească a romînilor ardeleni*, Sibiu, 1918, p. 47.

⁶ I. Lupăș, *Istoria Romînilor*, Buc., 1930, p. 91.

⁷ Thót Szabó Pál, *A cseh-husizata mozgalmak és uralom története Magyarországon*, Budapest, 1917.

⁸ Vezi, «Dacoromania», III, 1924, p. 910.